

ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava

Vyhodnotenie Svetového dňa vody 2019

„Nenechať nikoho bokom“

Bratislava, 21.marec 2019

Vyhodnotenie Svetového dňa vody 2019

Ústrednou témou tohtoročného Svetového dňa vody bolo na základe Organizácie Spojených národov „**Nenechať nikoho bokom**“. Snažila sa poukázať na spravodlivý a rovnaký prístup *k vode pre všetkých*, nakoľko miliardy ľudí stále žijú bez pitnej vody z rôznych dôvodov (napr. pohlavie, rasa, národnosť, náboženstvo, jazyk, ekonomický a sociálny stav, degradácia životného prostredia, zmena klímy, rast populácie, konflikty, nútené vysídľovanie a migrácia).

ÚVZ SR a vybrané RÚVZ (31) poskytovali bezplatne orientačné laboratórne vyšetrenie vzoriek vody z individuálnych zdrojov (Obr. č. 1) pre dva vybrané chemické ukazovatele kvality pitnej vody: **DUSIČNANY** a **DUSITANY**, ktoré patria k najčastejším kontaminantom vlastných studní a zo zdravotného hľadiska ich prekročenie nie je bezpečné najmä pre malé deti. Informácie, týkajúce sa organizovania SDV v podmienkach jednotlivých úradov boli pred 21. marcom 2019 zverejnené v médiách, na webových sídlach a nástenkách ÚVZ SR a RÚVZ.

Obr. č. 1: Vyšetrovanie vzoriek vody z individuálnych zdrojov v laboratóriách ÚVZ SR.

Všetky RÚVZ a ÚVZ SR počas SDV poskytovali odborné poradenstvo a konzultácie o vhodnosti budovania vlastných vodných zdrojov a o požiadavkách na kvalitu pitnej vody. Často diskutovaná bola problematika existujúcich zdrojov znečistenia (žump) v okolí studní, ich ochrany a možnosti úprav vody v prípade nevyhovujúcej kvality. Verejnosť zaujímali možnosti používania vody zo studní, kvalita dodávanej pitnej vody z verejných vodovodov ako aj význam stopových prvkov vo vode pre zdravie človeka. Úrady poskytovali rozhovory a články pre médiá, organizovali prednášky pre deti základných škôl. Pre verejnosť boli pripravené zdravotno-výchovné materiály vo forme letákov a brožúr: *Zdravá pitná voda z vlastnej studne*, *Význam obsahu stopových látok v pitnej vode pre zdravie človeka*, *Kvalitná pitná voda – cesta ku zdraviu*, *Dezinfekcia vodného zdroja*, *Problematika dusičnanov a dusitanov v pitnej vode*, *Návod na jednorazovú dezinfekciu zdroja vody*, *Staráte sa o ochranu svojho vodného zdroja? atď.*

Odborní pracovníci ÚVZ SR a RÚVZ informovali občanov, ktorí priniesli vzorky vody na vyšetrenie o spôsobe zverejňovania výsledkov.

Aktivity ÚVZ SR a jednotlivých RÚVZ počas Svetového dňa vody 2019 sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách a grafoch:

Tab. č. 1: Prehľad aktivít

Názov inštitúcie	Realizované aktivity	Konzultácie a poradenstvo	Dusičnany/Dusitany
ÚVZ SR Bratislava	<p>Informácie na webovej a facebookovej stránke úradu a informačnom paneli úradu.</p> <p>Distribúcia informačných letákov pre verejnosť. Informácie a články pre médiá.</p> <p>Beseda a kvíz pre ZŠ.</p> <p>Konzultácie a poradenstvo pre verejnosť.</p>	780 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ Bratislava hl. mesto so sídlom v Bratislave	<p>Informácie na webovej a facebookovej stránke úradu a informačnom paneli úradu.</p> <p>Distribúcia informačných letákov pre verejnosť. Reportáž pre médiá.</p> <p>Oznamy a plagáty na vchodových dverách úradu. Informácie pre tlačové agentúry.</p> <p>Konzultácie a poradenstvo pre verejnosť.</p>	150 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Trnave	<p>Informácie a oznamy na webovom sídle.</p> <p>Distribúcia letákov pre verejnosť.</p> <p>Konzultácie a poradenstvo pre verejnosť.</p>	konzultácie poradenstvo	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede	Poskytovanie informácií pre verejnosť.	4 (telefonicky)	nie
RÚVZ so sídlom v Galante	<p>Informácia a odborné články na webovej stránke a na informačnom paneli vo vstupnej časti úradu</p> <p>Konzultácie so záujemcami a rozdávanie informačných brožúr</p>	(osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Senici	<p>Informácie na informačnom paneli a webovom sídle úradu.</p> <p>Distribúcia letákov a poskytovanie poradenstva pre verejnosť.</p>	154 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Trenčíne	<p>Informácie na webovom sídle a informačnom paneli úradu.</p> <p>Rozhovor pre televíziu Považie.</p> <p>Distribúcia letákov pre verejnosť.</p> <p>Poskytovanie informácií a poradenstva.</p>	konzultácie poradenstvo	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici	<p>Informácie na informačnom paneli a webovom sídle úradu.</p> <p>Konzultácie a poradenstvo so záujemcami a rozdávanie informačných brožúr.</p>	osobne a telefonicky	áno/nie

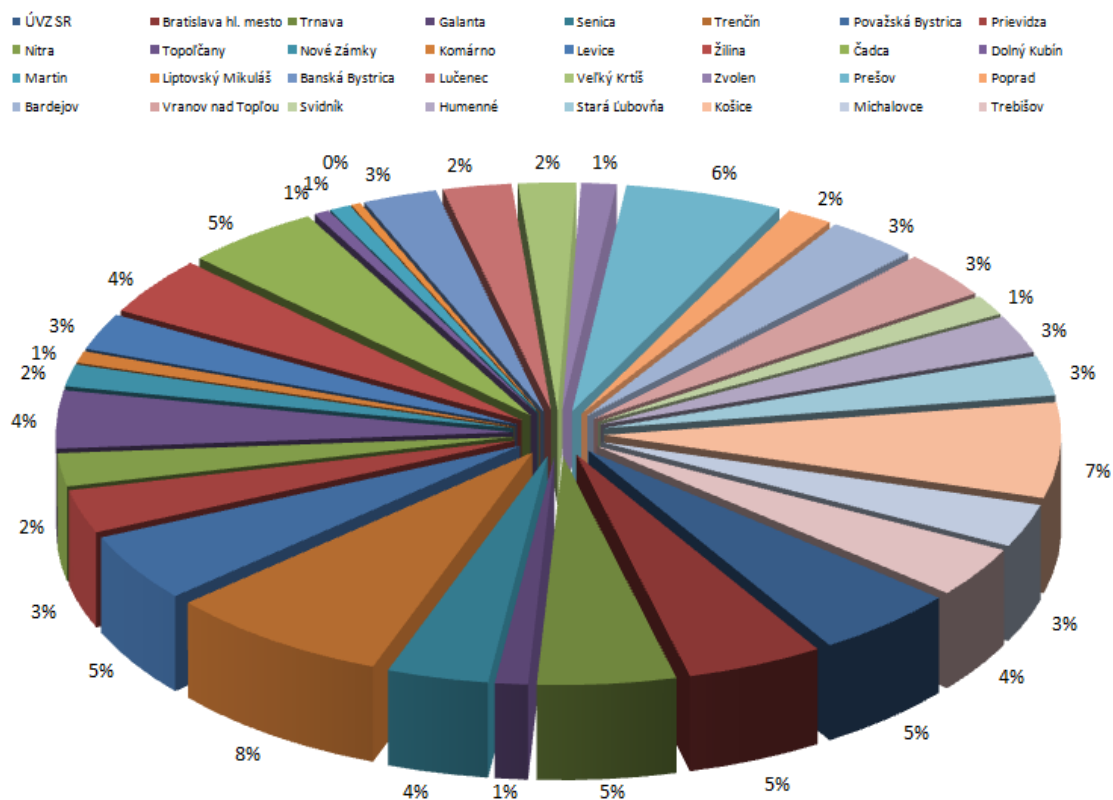
RÚVZ Prievidza so sídrom v Bojniciach	Informácie na webovom sídle úradu a informačnom paneli. Distribúcia letákov pre verejnosť. Poskytovanie informácií a poradenstva.	osobne a telefonicky	áno/nie
RÚVZ so sídrom v Nitre	Informácie a články na webovom sídle a informačnom paneli úradu. Distribúcia letákov pre verejnosť. Poskytovanie informácií a poradenstva.	osobne a telefonicky	áno/áno
RÚVZ so sídrom v Topoľčanoch	Vyšetrenie testovacími prúžkami. Poskytovanie informácií a poradenstva. Propagácia na webovom sídle úradu a vývesnej tabuli. Distribúcia letákov pre verejnosť.	253 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídrom v Nových Zámkoch	Informácie pri vstupe do úradu na informačnom paneli a na webovom sídle úradu. Poskytovanie poradenstva.	86 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídrom v Komárne	Informácie na webovom sídle a na informačnom paneli úradu. Konzultácie a poradenstvo. Prednášky na školách. Distribúcia propagačného materiálu.	konzultácie poradenstvo	áno/áno
RÚVZ so sídrom v Leviciach	Informácie na webovom sídle úradu, informačnom paneli a v regionálnych novinách. Distribúcia letákov pre verejnosť.	140 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídrom v Žiline	Informácie na webovom sídle úradu. Oznamy na portáloch miest okresu. Distribúcia letákov pre verejnosť.	310 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídrom v Čadci	Informácia na webovom sídle úradu a portáloch miest okresu. Distribúcia letákov a brožúr pre verejnosť. Poskytovanie informácií a poradenstva.	175 (osobne) 65 (telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídrom v Dolnom Kubíne	Informácie na webovom sídle a na informačnom paneli úradu. Oznam pre všetky obce v okrese emailom. Distribúcia letákov pre verejnosť.	61 (osobne)	nie
RÚVZ so sídrom v Martine	Informácie na webovom sídle. Oznam v regionálnych médiách a na informačnej tabuli úradu. Distribúcia letákov pre verejnosť. Umožnené vyšetrenie vzoriek vody aj 22.3.	40 (osobne) 20 (telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídrom v Liptovskom Mikuláši	Informácie na webovom sídle úradu. Distribúcia letákov pre verejnosť. Poskytovanie informácií a poradenstva.	20 (osobne) 19 (telefonicky)	áno/áno

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	Informácie na webovom sídle. Poskytnutie konzultácií a poradenstva. Distribúcia informačných letákov pre verejnosť. Rozhovory a tlačová správa pre médiá. Distribúcia informačných brožúr a tabuliek pre verejnosť.	101 (osobne) 19 (telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Lučenci	Informácie na webovom sídle úradu. Distribúcia letákov pre verejnosť. Zber a doručovanie vzoriek na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.	60 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši	Informácie na informačnom paneli a webovom sídle úradu. Distribúcia letákov pre verejnosť. Poskytovanie konzultácií a poradenstva pre záujemcov	150 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote	Informácie na webovom sídle a nástenke úradu. Oznamy na webových stránkach regionálnych novín. Distribúcia letákov pre verejnosť.	8 (osobne) 23 (telefonicky)	nie
RÚVZ so sídlom vo Zvolene	Informácie na webovom sídle úradu. Distribúcia letákov pre verejnosť. Doručovanie vzoriek vody na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.	konzultácie poradenstvo	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom	Informácie a oznam na webovom sídle a na vstupných dverách úradu. Zber a doručovanie vzoriek na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Poskytovanie konzultácií pre záujemcov a článok pre médiá.	osobne a telefonicky	nie
RÚVZ so sídlom v Prešove	Informácie na webovom sídle úradu. Oznam v regionálnej tlači. Poskytovanie konzultácií a poradenstva pre verejnosť.	387 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Poprade	Informácie a články na webovom sídle. Články v médiách, rozhovor pre TV Poprad. Poskytovanie konzultácií a poradenstva.	93 (osobne) 14 (telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Bardejove	Informácie na informačnom paneli a na webovom sídle úradu. Oznamy v regionálnych novinách a televízii. Distribúcia letákov pre verejnosť. Prednáška na SPŠ v Bardejove. Poskytovanie konzultácií pre záujemcov.	osobne a telefonicky	áno/áno

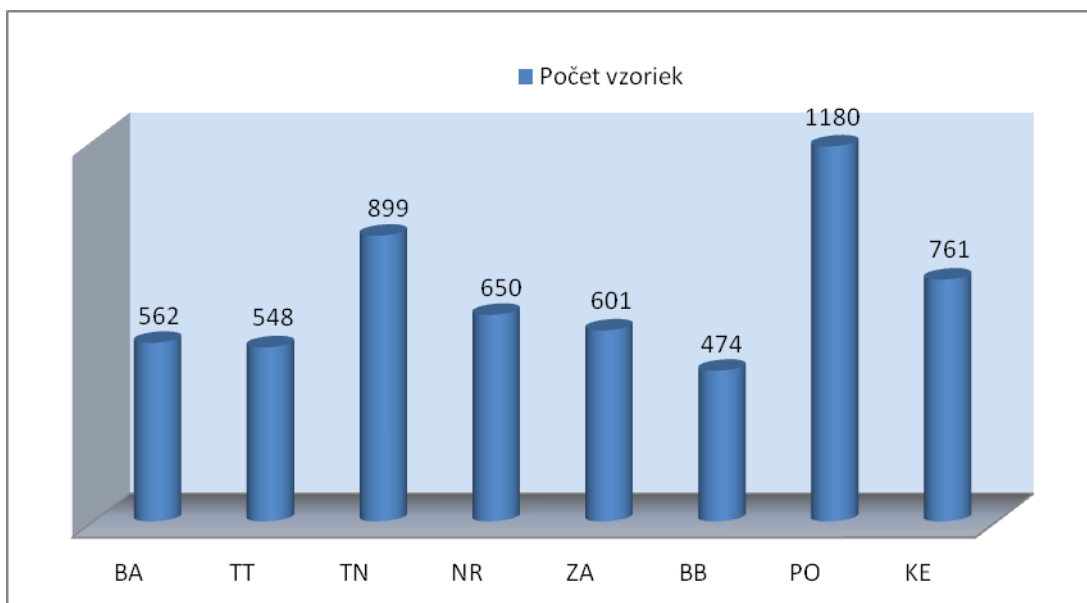
RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou	Informácie a brožúrka na webovom sídle úradu, článok v regionálnej tlači. Konzultácie a distribúcia propagačných materiálov pre verejnosť.	188 (osobne a telefonicky)	áno/áno
RÚVZ so sídlom vo Svidníku	Informácie na informačnom paneli a webovom sídle úradu. Články do regionálnych novín. Konzultácie a distribúcia brožúr pre verejnosť.	osobne a telefonicky	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Humennom	Informácie na webovom sídle. Oznam a článok v regionálnych novinách. Prednášky a tajničky pre ZŠ v okrese. Článok pre regionálne noviny. Distribúcia letákov pre verejnosť. Poskytovanie konzultácií a poradenstva.	osobne a telefonicky	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni	Informácie na webovom sídle úradu. Oznamy a vlastné letáky zaslané obciam, mestám a iným subjektom v okrese. Prednášky pre ZŠ, článok v miestnej tlači. Poskytovanie konzultácií a poradenstva.	osobne a telefonicky	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Košiciach	Informácie na webovom sídle a informačnej tabuli. Reportáž pre média Košický Korzár a rozhovor pre Rádio Košice. Distribúcia letákov pre verejnosť. Poskytovanie konzultácií a poradenstva.	200 (osobne)	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Michalovciach	Informácie na vonkajšej tabuli, na informačnom paneli a na webovom sídle úradu. Reportáž pre TV Mistrál. Prednáška na ZŠ v Strážskom. Poskytovanie konzultácií a poradenstva. Distribúcia zdravotno - výchovných materiálov pre verejnosť.	osobne a telefonicky	áno/áno
RÚVZ so sídlom v Rožňave	Informácie a brožúra na webovom sídle úradu. Oznamy pre obce, mestá, ZŠ a iné subjekty v okrese. Oznamy v miestnych novinách a televízii. Zaujímavosť o vyšetrenie vody boli odporúčaní do laboratória VVS a.s. v Rožňave.	19 (osobne)	nie
RÚVZ so	Informácie na webovom sídle a na	43 (osobne)	nie

sídlom v Spišskej Novej Vsi	nástenke úradu. Poskytovanie konzultácií a poradenstva. Spracovanie letáku a uverejnenie na webovom sídle úradu.	28 (telefonicky)	
RÚVZ so sídlom v Trebišove	Informačný leták na webovej stránke RÚVZ a mestských úradov regiónu.	85 (osobne)	áno/áno

Obr. č. 2: Percentuálny podiel vzoriek analyzovaných na ÚVZ SR a RÚVZ

Obr. č. 3: Množstvo analyzovaných vzoriek podľa jednotlivých krajov

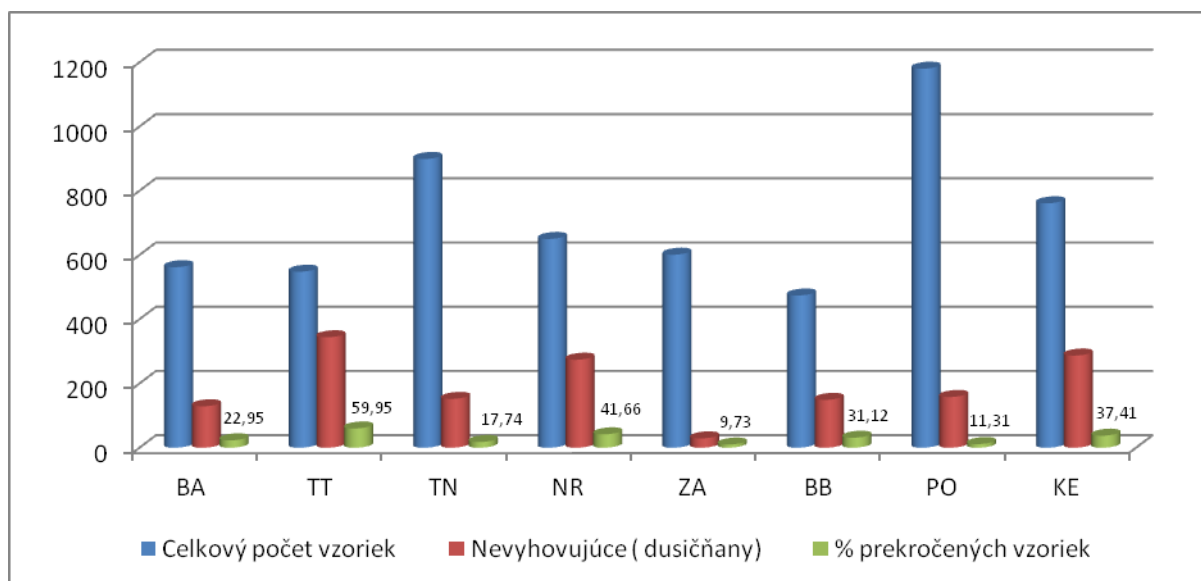
Z celkového počtu 5675 vyšetrených vzoriek na Slovensku bolo 562 (9,9%) vzoriek z Bratislavského kraja, 548 (9,6%) vzoriek z Trnavského kraja, 899 (15,8%) vzoriek z Trenčianskeho kraja, 650 (11,4%) vzoriek z Nitrianskeho kraja, 601 (10,6%) vzoriek zo Žilinského kraja, 474 (8,3%) vzoriek z Banskobystrického kraja, 1180 (20,8%) vzoriek z Prešovského kraja a 761 (13,4%) vzoriek z Košického kraja.

Tab. č. 2: Počet odobraných vzoriek a počet a % prekročených vzoriek v ukazovateľoch dusičnany a dusitany v jednotlivých krajoch.

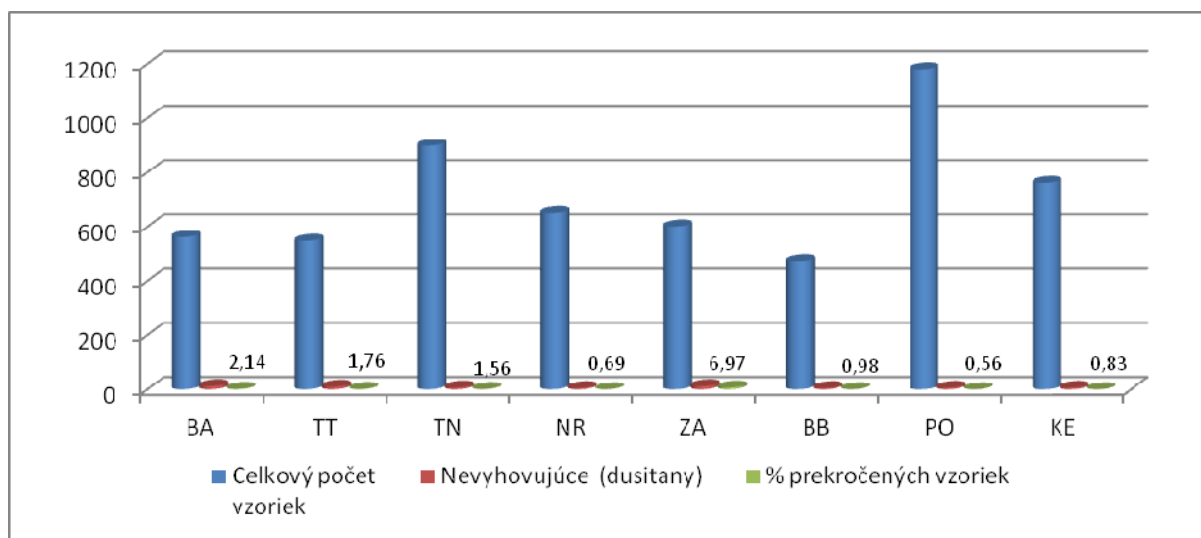
Kraj	Počet vzoriek	Počet prekročených (dusičnany)	% prekročených (dusičnany)	Počet prekročených (dusitany)	% prekročených (dusitany)
BA	562	129	22,95	12	2,14
TT	548	344	59,95	10	1,76
TN	899	152	17,74	7	1,56
NR	650	274	41,66	5	0,69
ZA	601	29	9,73	12	6,97
BB	474	149	31,12	5	0,98
PO	1180	158	11,31	6	0,56
KE	761	287	37,41	6	0,83
Spolu	5675	1522	28,98	63	1,94

Obr. č. 4: Podiel prekročených vzoriek v ukazovateli dusičnany v jednotlivých krajoch

Obr. č. 5: Podiel prekročených vzoriek v ukazovateli dusitany v jednotlivých krajoch

Z celkového počtu 5675 vzoriek bola v roku 2019 **limitná hodnota pre dusičnany (50 mg/l⁻¹)** prekročená v 1522 vzorkách, čo predstavuje 28,98 % (**Obr. č. 4**) a **limitná hodnota pre dusitany (0,5 mg/l⁻¹)** v 63 vzorkách, t.j. 1,94 % (**Obr. č. 5**).

Výsledky laboratórných vyšetrení prinesených vzoriek vody boli uverejnené na webovom sídle ÚVZ SR, na webových sídlach jednotlivých RÚVZ alebo občanom z jednotlivých regionálnych úradov distribuované podľa vyžiadania telefonicky, e-mailom alebo si ich prišli prevziať osobne. Občania boli upozornení, že vyhovujúce výsledky v ukazovateľoch dusičnany a dusitany nie sú dostatočné na preukázanie toho, či je voda zo studne **zdravotne bezpečná**. Na celkové posúdenie je potrebné vykonať minimálny rozbor pitnej vody podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z.,

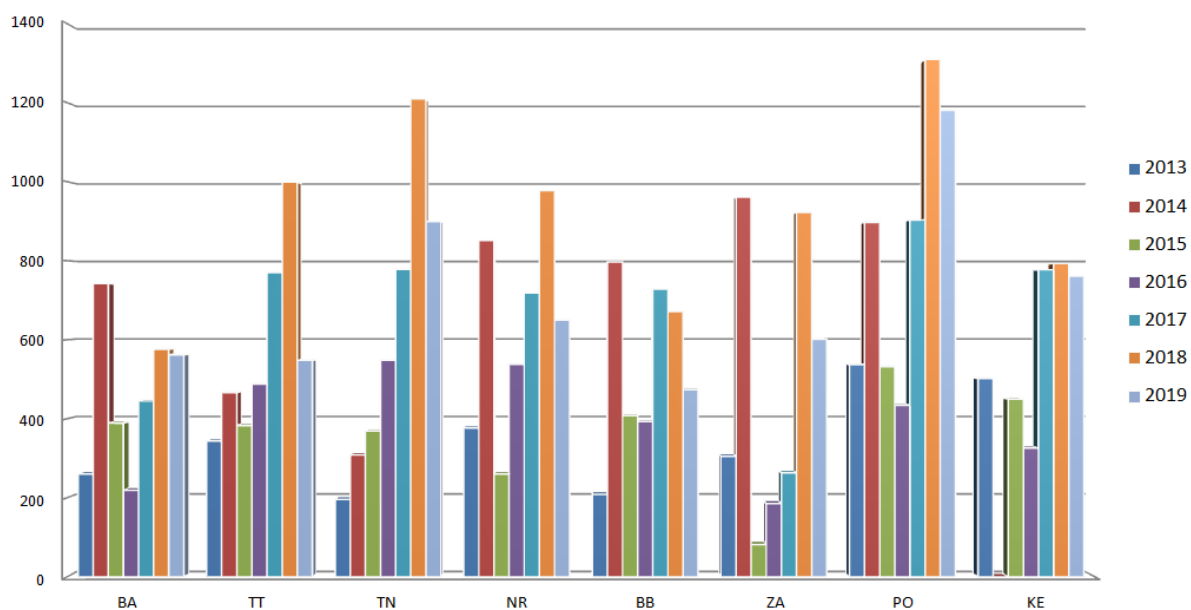
ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení vyhlášky MZ SR č. 97/2018 Z. z., ktorá zahŕňa aj požiadavky na mikrobiologickú, biologickú a ďalšiu chemickú kvalitu pitnej vody. Pre zlepšenie situácie a zníženie koncentrácií dusičnanov a dusitanov bolo verejnosti odporúčané identifikovať a odstrániť možné zdroje znečistenia v blízkosti studne ako sú hnojiská, chovy domácich zvierat, netesné žumpy a kanalizácia, nadmerné používanie hnojív a postrekov a laboratórny rozbor vody zopakovať.

Zo strany verejnosti je o bezplatné poskytovanie vyšetrenia vzoriek vody z individuálnych zdrojov pri príležitosti Svetového dňa vody každoročne veľký záujem. Počty vyšetrených vzoriek za posledných sedem rokov sú uvedené v nasledovných tabuľkách a grafoch.

Tab. č. 3: Prehľad počtu vyšetrených vzoriek vody počas SDV za roky 2013 ~ 2019 v jednotlivých krajoch Slovenska

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kraj	Počet vzoriek	Počet vzoriek	Počet vzoriek	Počet vzoriek	Počet vzoriek	Počet vzoriek	Počet vzoriek
BA	260	742	389	219	445	576	562
TT	344	466	383	488	770	999	548
TN	196	309	369	548	778	1 209	899
NR	377	851	260	538	718	977	650
BB	209	797	408	393	728	671	474
ZA	305	961	82	186	263	922	601
PO	537	897	532	434	903	1 309	1180
KE	502	0	450	326	777	793	761
Spolu	2 730	5 023	2 873	3 132	5 382	7 456	5675

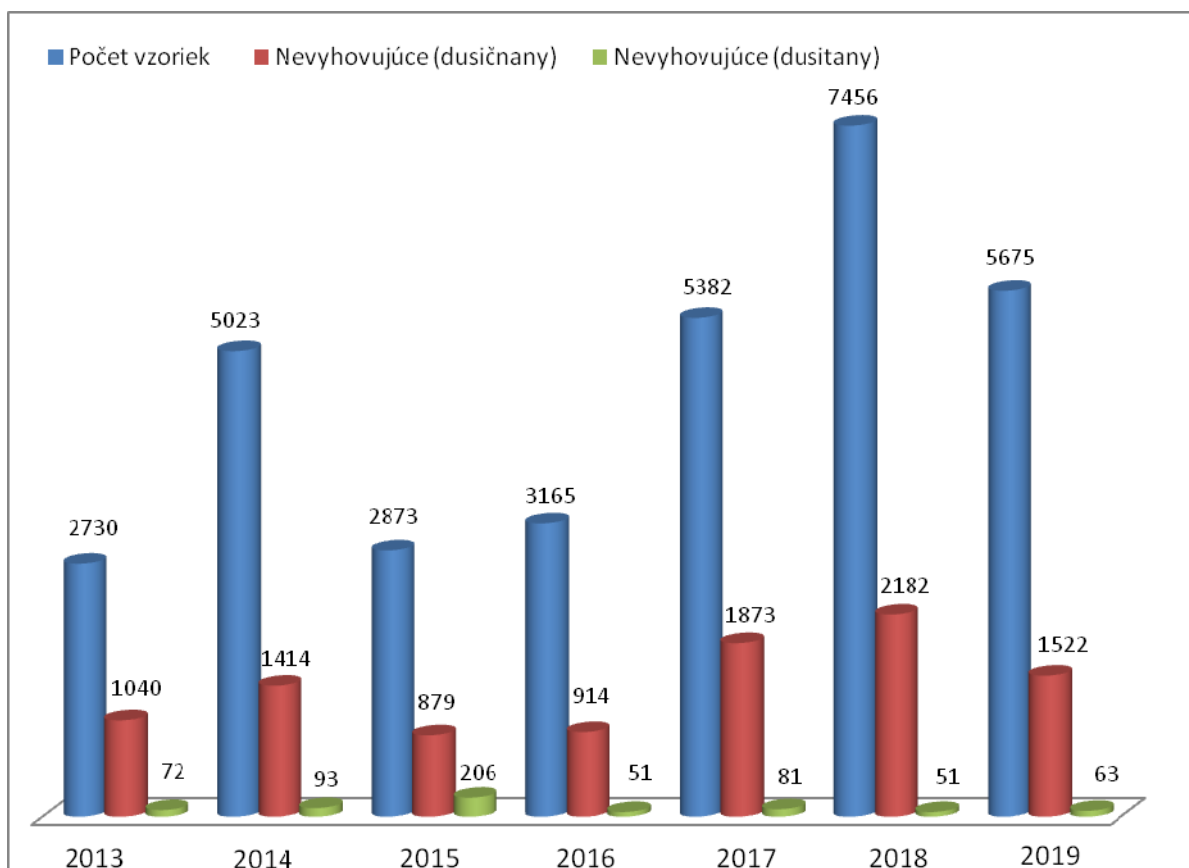
Obr. č. 6: Grafický prehľad počtu vyšetrených vzoriek vody počas SDV za roky 2013 ~ 2019 v jednotlivých krajoch Slovenska

Tab. č. 4: Prehľad vyšetrených vzoriek a počet prekročených vzoriek v ukazovateľoch dusičnany a dusitany analyzovaných na ÚVZ SR a RÚVZ za roky 2013 ~ 2019

Rok	Počet vzoriek	Počet prekročených (dusičnany)	Počet prekročených (dusitany)	% prekročených (dusičnany)	% prekročených (dusitany)
2013	2 730	1 040	72	38,9	2,95
2014	5 023	1 414	93	28,15	1,85
2015	2 873	879	206	30,59	7,17
2016	3 165	914	51	28,88	1,61
2017	5 382	1 873	81	30,25	1,53
2018	7 456	2 182	51	27,99	0,74
2019	5 675	1 522	63	28,98	1,94
Celkový priemer				30,53%	2,54%

Obr. č. 7: Grafický prehľad vyšetrených vzoriek a počet prekročených vzoriek v ukazovateľoch dusičnany a dusitany analyzovaných na ÚVZ SR a RÚVZ počas SDV za roky 2013 ~ 2019

Na základe tabuľky č. 4 môžeme konštatovať, že **dusičnany** resp. **dušičnany** sú naďalej najdôležitejším a pretrvávajúcim problémom vody zo studní. % prekročených vzoriek v ukazovateli dusičnany za posledných 7 rokov dosiahlo priemerne 30,53 % , čo predstavuje takmer 1/3 analyzovaných vzoriek. V ukazovateli dušičnany to bolo priemerne 2,54 % vzoriek.

Prostredníctvom SDV orgány na ochranu zdravia každoročne pripomínajú verejnosti význam „**zdravotne bezpečnej vody**“, ktorej používaním je možné predísť ochoreniam a prispieť k celkovému zdravotnému stavu obyvateľstva. I v roku 2019 výsledky realizovaných činností potvrdili záujem verejnosti o túto tému a skutočnosť, že na problémy využívania individuálnych zdrojov – studní je potrebné verejnosť aj naďalej upozorňovať.

Mgr. RNDr. MUDr. Ján Mikas, PhD.
hlavný hygienik Slovenskej republiky